

جلد ۶- شماره ۴- سال ۱۴۰۰

طراحی و شبیه سازی یک حسگر زیستی کریستال فوتونی دو بعدی جهت تشخیص کوکائین

مهدی اصلی نژاد (*، فرصاد حیدری ، زهرا رحیمی ۳

۱– استادیار، دانشکده برق، دانشگاه علوم و فنون هوایی شهیدستاری، تهران، ایران ۲–کارشناسی ارشد، دانشکده برق، دانشگاه علوم و فنون هوایی شهیدستاری، تهران، ایران ۳–کارشناسی ارشد، موسسه غیر انتفائی جهاد دانشگاهی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

*m.aslinezhad@ssau.ac.ir

ارسال: مرداد ماه ۱۴۰۰ پذیرش: مهر ماه ۱۴۰۰

چکیدہ

هر در این مقاله یک حسگر زیستی کریستال فوتونی مبتنی بر یک نانو حلقه تشدید گر دایرهای طراحی شده است. این حسگر دارای یک نانو حلقه دایرهای است که سبب می شود تزویج بین موجبر و نانو حلقه تشدید گر صورت گیرد. همچنین جهت تزویج بهتر نور از یک ردیف میله بین موجبر ورودی و نانو حلقه تشدید گر استفاد شده است. ساختار شامل میله های عایق در هوا است. این ساختار دارای ابعاد کوچک بوده و بیشتر ساختار دارای اندازه یکسان است که طراحی و ساخت آن را آسان می کند. در این مقاله از یک ساختار بلور فوتونی با ساختار شش وجهی استفاده شده است. حسگر شامل یک نانو حلقه تشدید گر دایره ای مابین دو موجبر ورود و خروج است. موجبر سمت چپ به عنوان موجبر ورودی و موجبر سمت راست به عنوان خروجی در نظر گرفته شده است. به دلیل چینش دایره ای نانو حلقه تشدید گر حسگر مورد نظر دارای ضریب کیفیت بالای ۵۱۶۶ و حساسیت خوبی است.

کلمات کلیدی: حسگر زیستی، کریستال فوتونی، کوکائین، نانو حلقه تشدیدگر

1- مقدمه

حسگرهای زیستی که به گونهای طراحی و پیاده سازی شدهاند تا تنها با یک ماده خاص واکنش نشان داده و نتیجه این واکنش به صورت سیگنالهای الکتریکی است. حسگرهای زیستی ابزارهای قدرتمندی جهت تشخیص مولکولهای زیستی هستند، امروزه کاربردهای مختلفی در زمینههای مختلفی همچون پزشکی، صنایع شیمیایی، صنایع غذایی، مانیتورینگ محیط زیست، تولید محصولات دارویی، بهداشتی و غیره دارند. حسگر زیستی باعث واکنش یک پیام شیمیایی، به نوری و یا الکتریکی است. کاربرد اصلی حسگرهای زیستی به دست آوردن غلظت محلولی و بررسی DNA به منظور کشف هرگونه نقص ژنتیکی است. در یک حسگر زیستی، هنگامی عنصر حسگری به مادهای بیولوژیکی پاسخ میدهد، که دارای طبعت بیولوژیکی باشد. حسگرهای زیستی را می توان به گروه از سیستمهای اندازه گیری تقسیم کرد که طراحی آنها بر اساس تشخیص هدف وار آنالیتها بر اساس اجزاء بیولوژیک است. در دهههای کنونی با توجه به پیشرفت روزافزون تکنولوژی در زمینه الکترونیک و کاهش ابعاد آن، گرایش به استفاده از میکروحسگرها و نانوحسگرها به شدت محبوبیت پیدا کرده و روزانه به تعداد تحقیقها و ساختارهای آن افزوده میشود. از سوی دیگر سرعت در عملکرد ادوات الکترونیکی اهمیت بالایی پیدا کرده است. یکی از سریع ترین ادوات استفاده از ساختارهای کریستال فو تونی هستند که مبنای ساخت حسگرهای کریستال فو تونی هستند. حسگرهای کریستال فو تونی دارای حساسیت خوب و بازه دینامیکی وسیعی بوده و کاربرد وسیعی در اندازه گیریهای دقیق و در مقیاس ریز را دارند. کریستالهای فو تونی ساختارهای متناوبی از مواد عایق ساخته هستند که شامل نواحی با ضریب عایق متناوب تکرار شونده هستند. یک کریستال فو تونی با ایجاد تغییرات متناوب در ضریب شکست مواد عایق به وجود می آیند. به طور کلی ساختار کریستال فو تونی یک محیط با خواص اپتیکی است که ساده ترین آن شامل لایههای متناوب مواد است که دارای ضریب عایق متناوب بوده که ضریب شکست آنها تنها در یک جهت تغییر کرده و در جهتهای دیگر همگن است [۱–۵۵].

در مرجع [19] یک حسگر زیستی مبتنی بر نانوحلقه دایرهای ارائه شده است. این حسگر شامل میلههای عایق در پروتئین است. نانوحلقه تشدیدگر در وسط موجبر ورود و خروج قرار دارد . حسگر ارائه شده شامل حفرههای هوا در سیلیکون است. این ساختار شامل دو کاواک که در میان دو موجبر ورود و خروج است، قرار داد. موج برپایین به عنوان موجبر ورود و موجبر بالا به عنوان موجبر خروج تعیین شده است [1۷]. در مرجع [۱۸] یک حسگر زیستی مبتنی بر نانوحلقه لوزی شکل در مرکز ساختار ارائه شده است. این نانوحلقه در میان دو موجبر قرار گرفته که موجبر پایین به عنوان ورود و موجبر بالا به عنوان ندوعی دیگر نانوحلقه ارائه شده است [1۷]. در مرجع [۱۸] یک حسگر زیستی مبتنی بر نانوحلقه لوزی شکل در مرکز ساختار ارائه شده موجبر قرار گرفته است. این ساختار حبقت تشخیص عوامل تشکیل دهنده خون است[19]. در مرجع [۲۰] یک حسگر زیستی مبتنی موجبر فرار گرفته است. این ساختار جهت تشخیص عوامل تشکیل دهنده خون است [10]. در مرجع [۲۰] یک حسگر زیستی مبتنی موجبر خروج قرار گرفته است. این ساختار جهت تشخیص دو نوع مولکول زیستی اراه شده است. نانوحلقه همای تشدیدگر بین موجبر ورود و موجبر خروج قرار گرفته است. این ساختار جهت تشخیص دو نوع مولکول زیستی اراه شده است. نانوحلقه های تشدید گر بین موجبر ورود و موجبر خروج قرار گرفته اند. جهت تزویج بهتر نور و افزایش ضریب کیفیت، موجبر ورود به صورت انتها بسته طراحی شده است. کوکائین یا کُک یک داروی محرک قوی اعتیادآور است که از بر گیفای گیاه کوکا بومی آمریکای جنوبی گرفته می شده است. کوکائین یا کُک یک داروی محرک قوی اعتیادآور است که از بر گیفی موجبر ورود به صورت انتها بسته طراحی استفاده می کنند. کوکائین یا کُک یک داروی محرک قوی اعتیادآور است که از بر گیفی گیاه کوکا بومی آمریکای جنوبی گرفته می شود. از این کوکائین که یک استراسید بزوئیک است و یک بی حس کننده موضعی گیاه کوکا بومی آمریکای جنوبی گرفته می شد. آمر کی کیند.

۲- حسگرهای زیستی کریستال فوتونی

حسگرهای زیستی کریستال فوتونی دارای ابعاد بسیار کوچک بوده که دارنده پاسخ زمانی اندک هستند. در حسگرهای زیستی کریستال فوتونی عامل اصلی تغییر ضریب شکست در ساختار کریستال فوتونی، شناسایی پارامتر مورد سنجش است. با افزودن ماده مورد نظر جهت سنجش به ساختار، باعث تغییرضریب شکست آن ناحیه شده و این تغییر ضریب شکست ایجاد کننده اصلی تغییر در طیف انتقال است. دو سازوکار اصلی سنجش در حسگرهای زیستی کریستال فوتونی به صورت زیراست :

- اندازه گیری جابه جایی طول موج تشدید
- اندازه گیری شدت طیف انتقال در طول موج تشدید

در روش اول با اتصال مولکول زیستی به حسگر زیستی، باعث جابهجایی طول موج تشدید در ساختار خواهد شد. در روش دوم با اضافهشدن آنالیت به میله یا حفره سنجش و با تغییر پارامتر فیزیکی در حسگر، شدت در طول موج تشدید تغییر می کند. چندین پارامتر مهم در حسگرهای زیستی وجود دارد که مبنای سازو کار سنجش و اندازه گیری در این نوع حسگرها است[۲۶–۳۰]. از مهمترین پارامترهای مهم در حسگرهای کریستال فوتونیکی، ضریب کیفیت است که طبق رابطه (۱) محاسبه می شود:

$$Q = \frac{\lambda}{\Delta \lambda_{FWHM}} \tag{1}$$

معادله (۱) طول موج رزونانس مرکزی بر پهنای طیفی در نصف بیشینه برای طیف انتقال مرکزی تشکیل دهنده ضریب کیفیت هستند. تغییرات در اتصالات آنالیت باعث ایجاد تغییر سیگنال عبوری می شود. میزان قدرت واکنش نور و ماده را حساسیت نمایان میکند. در رابطه ۲ می توان معادله به دست آوردن حساسیت را مشاهده کنید:

$$DL = \frac{\pi}{105Q}$$
ec, (1)
<

در رابطه فوق، S حسایت، Q ضریب کیفیت و له طول موج رزونانس است.

۳- طراحی حسگر و نتایج شبیه سازی

در این مقاله از یک ساختار بلور فوتونی با ساختار شش وجهی برای طراحی حسگر زیستی استفاده شده که ماده زمینه هوا بوده و میله های دی الکتریک با سطح مقطع دایره ای در محیط قرار داده شده است. این حسگر شامل یک نانو حلقه تشدید گر دایره ای مابین دو موجبر ورود و خروج است. موجبر سمت چپ به عنوان موجبر ورودی و موجبر سمت راست به عنوان خروجی در نظر گرفته شده است. یکی از مولفه های مهم در حسگرهای زیستی مبتنی بر نانو حلقه های تشدید گر، تزویج مناسب بین موجبر و تشدید گر است. تعداد ردیف های مابین موجبر و تشدید گر را فاصله تزویج می گویند. با افزایش فاصله تزویج بین موجبر و نانو حلقه تشدید گر ضریب کیفیت افزایش یافته اما از سوی دیگر جابه جایی طول موج تشدید به ازای تغییرات ضریب شکست کاهش می یابد. همچین برای داشتن حساسیت بهتر فاصله تزویج باید کم باشد از این سو در این حسگر فاصلیه تزویج شامل یک میله با اندازه ۵/۰× R موجبر ورود و نانو حلقه تشدید گر است. این ساختار شامل میله های عایق با شعاع 120mm هملی یک میله با اندازه ۵/۰ موجبر ورود و نانو حلقه تشدید گر است. این ساختار شامل میله های عایق با شعاع مواله تزویج شامل یک میله با اندازه ۵/۰ ماین ضریب شکست میله های عایق برابر ۲/۵ در نظر گرفته شده است و ضریب شکست هوا برابر ۱ است. محاسبات ساختار باند با استفاده فریب شکست میله های عایق برابر ۲/۵ در نظر گرفته شده است و ضریب شکست هوا برابر ۱ است. محاسبات ساختار باند با استفاده فریب شکست میله های عایق برابر ۲/۵ در نظر گرفته شده است و ضریب شکست هوا برابر ۱ است. محاسبات ساختار باند با استفاده از بسط موج تخت (PWE) در نرم افزار ۱۹۲۲ ایجاد می شود. در این فاصله، هیچ طول موجی نمی تواند در ساختار اند شار یابد. در شکل ۱ می توان ساختار طراحی شده را با جزئیات آن مشاهده کرد.

همچنین می توان در شکل ۲ ساختار باند حسگر مورد نظر را در دو مد TE و TM مشاهده کرد.

در حسگر طراحیشده، مولکول زیستی میتواند به یکی از میلههای دیالکتریک در اطراف نانو حلقه تشدید گر متصل شود. از سوی دیگر با توجه به مکان انتخاب شده برای میله مورد نظر، میزان تحدید نوری در اطراف میله و در نتیجه، برهم کنش نور و ماده تغییر می کند. میلههای موجود در اطراف نانو حلقه به عنوان میله سنجش انتخاب شدهاند. شکل ۳ میلههای مناسب برای قرار گرفتن مولکول زیستی را نشان میدهد.

شکل ۳ – انتخاب محل برای اتصال مولکول زیستی (آنالیت)

در بررسی ساختار، میلههای مورد نظر در اطراف نانو حلقه را با مولکول ماده کوکائین جایگزین کرده و با توجه به تغییر ضریب شکست ایجادشده طیف انتقال محاسبه میشود. ضریب شکست میلههای جایگزینشده با مولکول DNA با ضریب شکست ۱۱/۵۰۲۲انتخاب شده است[۲۱–۲۵]. بعد از انجام شبیه سازی متعدد، بهترین میله های سنجش همانند شکل۴ شامل میله-های838،56،53 است.

شکل ۴- انتخاب بهترین میله های سنجش

در شکل شماره۵ میتوان خروجی حسگر را در حالت بدون اتصال مولکول زیستی به میلههای سنجش مشاهده کرد. طول موج مرجع در این حسگر برروی ۱۵۵۰ نانومترانتخاب شده است.

خروجی میلههای سنجشS18،S6، S3، و S22به ترتیب در شکلهای ۶، ۷، ۸ و ۹ نمایش داده شده است. در شکل ۶ به هنگام اتصال مولکول زیستی به میله مورد نظر، توان خروجی حسگر افزایش یافته و همچنین ضریب کیفیت نیز تقویت بهبود است.

شکل۶- خروجی حسگر در حالت اتصال مولکول زیستی به میلهS3

همان طور که در شکل ۷ قابل مشاهده است، خروجی حسگر به هنگام اتصال مولکول زیستی به میله سنجشS6 توان خروجی حسگر تقریبا دوبرابر شده و ضریب کیفیت به صورت چشم گیری افزایش یافته است. همچنین جابهجایی طول موج تشدید قابل قبولی نیز صورت گرفته است.

شکل۷- خروجی حسگر به هنگام اتصال مولکول زیستی به میلهS6

همانطور که قبلا اشاره شد، جابه¬جایی طول موج تشدید درحسگرهای زیستی کریستال فوتونی از اهمیت بالایی برخوردار است. به هنگام اتصال مولکول زیستی به میله S18، نسبت به میله S6 ضریب کیفیت کمتری داریم اما دارای جابهجایی طول موج تشدید بسیار خوب و زیادی است که تشخیص مولکول های زیستی را برای ما آسان می کند(شکل۸).

شکل۸- خروجی حسگر به هنگام اتصال مولکول زیستی به میله S18

با مشاهده خروجی حسگر در شکل۹ میتوان نتیجه گرفت که با اتصال مولکول زیستی به میلهS22 توان خروجی حسگر تقریبا دوبرابر شده و تشخیص در این نوع حالت سهولت مییابد. همچنین ضریب کیفیت افزایش یافته و جابه جایی طول موج تشدید نیز قابل مشاهده است.

شکل ۱۰–طیف انتقالی میله های سنجش به هنگام اتصال کوکائین به آن ها و مقایسه با حالت مرجع

در جدول ۱ می توان اطلاعات مربوط به خروجی حسگر به ازای اتصال مولکول زیستی به میله های سنجش یاد شده را مشاهده کرد.

ميله سنجش	طول موج تشديد	جابه جايي طول موج	پهنای طيفی	ضريب كيفيت	حساسيت	حد تشخيص	معيار شاسيتگى
	(nm)	تشدید(nm)	$(\Delta \lambda_{FWHM})$		(nm/fg)	(DL) (RIU ⁻¹)	FOM
Reference	1550	0	3.4	455	-	-	-
S3	1543	7	1.2	1291	2380	0.050	1.99
S6	1542	8	0.3	5166	590	0.050	1.97
S18	1490	60	1.4	1107	2780	0.048	2
S22	1533	17	0.7	2214	1390	0.049	2

جدول ۱- پارامترهای مربوط به خروجی حسگر

همچنین در جدول ۲ می توان حسگر زیستی طراحی شده فعلی را با چندین کار قبلی که در مراجع ذکر شده است را مقایسه و مشاهده کنیم. در این جدول مشخصات میله سنجش S6 با سایر مقالات مقایسه شده است.

نام مرجع	ضريب كيفيت	(nm/fg) حساسيت	حد تشخيص	معیار شایستگی
			(RIU ⁻¹)	
16	262	1000	0.002	-
17	178.5	1000	-	-
18	1960	952.02	-	-
19	308	-	-	-
20	1656	0.13	-	-
طرح پیشنهادی	5166	590	0.05	1.97

جدول ۲- مقایسه با کارهای پیشین

۴- نتیجه گیری

در این تحقیق یک حسگر زیستی مبتنی بر یک نانوحلقه تشدید گر دایره ای ارائه شده است. نانو حلقه تشدید گر مابین موجبر ورودی و خروجی قرار گرفته است و و فاصله تزویج مابین موجبر ورود و نانوحلقه شامل یک ردیف میله است. این یک ردیف میله باعث افزایش ضریب کیفیت بالای حسگر شده است. در این حسگر به ۲۴ میله موجود در نانوحلقه مولکول زیستی متصل شده و شبیه سازی انجام شد که سرانجام فقط یک میله که از نظر ضریب کیفیت، حساسیت و جابه جایی طول موج تشدید بهتر بود، تعیین گردید. ضریب کیفیت و حساسیت در این حسگر به تر تیب برابر برابر ۱۹۶۶ و ۵۹۰ نانومتراست. همچنین حد تشخیص به دست آمده در این حسگر برابر ((RIU) ۰/۰۰ است.

۵- مراجع

1. Joannopoulos. J. D. Johnson, S. D. Winn, J. N. and Meade, R. D. (2007). Photonic crystal molding the flaw of light, New Jersey: Princeton University Press.

2. Busch, K. Lolkes. S. Wehrspohn, R.B. and Foll, H. (2004). Photonic crystals advances in design, fabrication, and characterization, John Wiley & Sons.

3. Joannopoulos. J. D. Johnson, S. D. Winn, J. N. and Meade, R. D. (2007). Photonic crystal molding the flaw of light, New Jersey: Princeton University Press.

4. Soljacic, M. & Joannopoulos, J. D. Enhancement of nonlinear effects using photonic crystals. Nature Materials, 3(4), 211-219.

5. Liu, Q. Ouyang, Z. Wu, C. J. Liu, C. P. & Wang, J. C. (2008). All-optical half adder based on cross structures in two-dimensional photonic crystal, Optical express.

6. D, Dorfiner. T. Zabel, T. Hurlimann, N. Hauke, L. Frandsen, U. Rant, G. Abstreiter, and J. Finley, (2009). Photonic crystal nanostructures for optical biosensing applications, Biosesns. Bioelectron, (24), 3688-3692.

7. R, V. Nair. and R. Vijaya, (2010). Photonic crystal sensors: an overview, Prog. Quant. Electron., (34), 89-134.

8. X, Fan. I, M. White, S. I. Shopova, H. Zhu. J. D. Suter, Y. Sun. (2008). Sensitive optical biosensors for unlabeled targets: A review, Anal. Chim. Acta, (620), 8-26.

9. P, J. Russell. (2006). Photonic crystal fiber, J. Lightwave Technol, 12(24), 4729-4749.

10. X, Fan. I, M. White. S, I. Shopova. H, Zhu. J, D. Suter. Y, Sun. (2008). Sensitive optical biosensors for unlabeled targets: A review" Anal. Chim. Acta, (620), 8-26.

11. C, Y. Chao. and L, J. Guo. (2006). Design and optimization of microring resonators in biomedical sensing application, J. Lightwave Technol, 3(24), 1395-1402.

12. S, Olyaee. A, M, Bahabady (2014). Two-curve-shaped biosensor using photonic crystal nano-ring resonators," J. Nanostruct., 4(3), 303-308.

13. S, Olyaee. H, Arman. and A, Naraghi. (2015). Design, Simulation, and optimization of acetylene gas sensor using hollow-core photonic bandgap fiber, Sensor Lett, 13(5), 387-392.

14. Scullion, M. G. Falco, A. D. Krauss, T. F. (2011). Slotted photonic crystal cavities with integrated microfluidics for biosensing applications, Biosens Bioelectron, 27, 101-105.

15. L, K. Baghdouche. E. Cassan. (2018). Mid-infrared refractive index sensing using optimized slotted photonic crystal waveguides, Photonics and Nanostructures – Fundamentals and Applications, (28), 32-36.

16. S, Robinson. K. V. Shanthi, M. Zion. (2016). Analysis of Protein Concentration Based on Photonic Crystal Ring Resonator, International Journal of Optics and Photonics, 10(2), 123-130.

17. A, M. Bahabady. S, Olyaee. H, Arman, (2017). Optical Biochemical Sensor Using Photonic Crystal Nanoring Resonators for the Detection of Protein Concentration, Current Nanoscience, 13(4).

18. T, Suganya. and S, Robinson. (2017). 2D Photonic Crystal based Biosensor using Rhombic Ring Resonator for Glucose Monitoring, ICTACT Journal on Microelectronics, 3(1).

19. R, Arunkumar. T, Suaganya. S, Robinson. (2019). Design and Analysis of 2D Photonic Crystal Based Biosensor to Detect Different Blood Components, Photonic Sensors, 9(1), 69-77.

۲۰. پرندین فریبرز، حیدری فرصاد. طراحی و شبیه سازی یک حسگر زیستی مبتنی بر نانو حلقه تشدیدگر دایره ای با استفاده از بلور های فوتونی دوبعدی. مهندسی برق و مهندسی کامپیوتر ایران – الف مهندسی برق. ۱۳۹۹.

21. A, Giles. Davies. Andrew. D, Burnett. Wenhui. Fan. Edmund. H. Linfield. John, E. Cunningham. (2008). Terahertz spectroscopy of explosives and drugs, Materials Today, 11, 18-26.

22. (2021). National Center for Biotechnology Information. PubChem Compound Summary for CID 446220, Cocaine. https://pubchem.ncbi.nlm.nih.gov/compound/Cocaine.

23. Kumar, A. Verma, P. & Jindal, P. Decagonal. (2021). solid core PCF based refractive index sensor for blood cells detection in terahertz regime, Opt Quant Electron, 53, 165.

24. SangYun, Lee. Kyoohyun, K. Yuhyun, L. Sungjin, P. Heejae, S. Jongwon, Y. K, K. HyunJoo, P. YongKeun, P. (2015). Measurements of morphology and refractive indexes on human downy hairs using three-dimensional quantitative phase imagin, Journal of Biomedical Optics, 20.

25. Zahra, Monsef K. (2012). Reflectance IR Spectroscopy, Materials Science, Engineering and Technology, 233-244.

26. D, Dorfner. T, Zabel. T, Hürlimanna. N, Haukea. L, Frandsenb. U, Rant. G. Abstreiter, J. Finleya, (2009). Photonic crystal nanostructures for optical biosensing applications, Biosensors and Bioelectronics, 24, 3688-3692.

27. L, Huang. H, Tian. D, Yang. J, Zhou, Q, Liu. P, Zhan. Y, J. (2014). Optimization of figure of merit in label-free biochemical sensors by designing a ring defect coupled resonator, Optics Communications, 332, 42-49.

28. Y, Zhang. Y, Zhao. R, q. (2015). A review for optical sensors based on photonic crystal cavities" Sensors and Actuators A: Physical, 233, 374-389.

29. S, Arafa. M, Bouchemat. T, Bouchemat. A, Benmerkhi. A, Hocini. (2017). Infiltrated photonic crystal cavity as a highly sensitive platform for glucose concentration detection, Optics Communications, 384, 93-100.

30. M, Maache, Y, Fazea, I, B, Hassan. A, A. Alkahtani. I, U. Din. (2020). High-Sensitivity Capsule-Shaped Sensor Based on 2D Photonic Crystals, Symmetry, 12(9), 1480.